

УДК 338:69.003 (043.3)

Галінський О. М., к.т.н., с.н.с., Вахович І. В., к.е.н., доц., Молодід О. О., с.н.с, ДП «НДІБВ»

СТАН І ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ БУДІВЕЛЬНОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ

Розглянуто взаємозв'язок між обсягом реалізованої продукції будівельної галузі та кількістю зайнятих. Досліджено динаміку випуску окремих будівельних матеріалів, їх експорт та імпорт з України. Визначено пріоритетні напрями розвитку будівельної галузі.

Ключові слова: будівельна галузь, будівельні матеріали, напрям, реалізована продукція, експорт, імпорт.

Розвиток будівельного комплексу України значною мірою впливає як на окремі галузі промисловості окремо, так і на ефективність розвитку економіки держави в цілому. Такий факт пов'язаний з великою кількістю різних причин, до яких, насамперед, слід віднести:

- створення в будівельному комплексі значної кількості робочих місць;
- споживання продукції, яку виробляють інші галузі промисловості країни;
- отриманий економічний результат від поточної діяльності будівельної галузі створює

умови для його розвитку та розвитку суміжних галузей.

Крім того, не варто применшувати і соціальне значення будівельної галузі, яке полягає в соціальній захищеності кожної окремої людини зокрема та економіки країни в цілому.

Сучасне життя суспільства без ефективного функціонування будівельного комплексу просто неможливе. За результатами діяльності 2007-2011 рр. на будівельну галузь припадає від 4,6 до 2,6 % всього обсягу реалізованої продукції в Україні, тоді як число зайнятих у будівництві коливається від 5,3 до 7,4 % від кількості всіх найманих працівників в Україні (рис. 1, табл. 1).

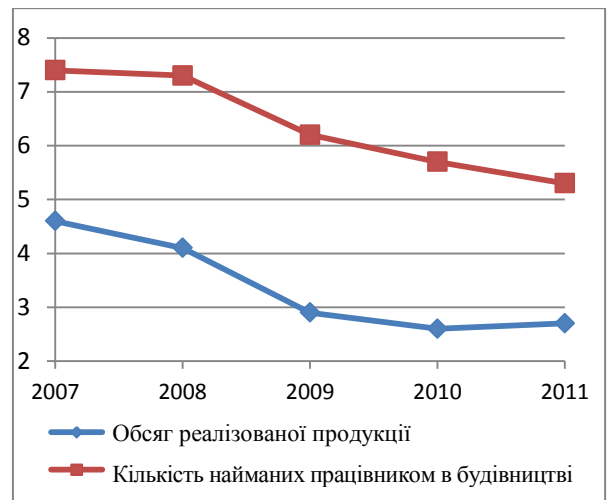

Рис. 1. Обсяг реалізованої продукції (% від загального обсягу реалізованої продукції по країні) та кількість найманих працівників в будівництві (% від загальної кількості найманих працівників у країні).

Таблиця 1

Кількість найманих працівників в будівництві та обсяг реалізованої продукції в період 2007-2011 рр.

Рік	Кількість найманих працівників			Обсяг реалізованої продукції		
	всього	будівництво	% від загальної кількості	всього	будівництво	% від загальної кількості
2007	12926,5	765,3	7,4	2571,5	118,4377	4,6
2008	13040	760,7	7,3	3224,0	132,7033	4,1
2009	12573,8	620,9	6,2	2941,8	87,3958	2,9
2010	10772,7	504,9	5,7	3596,6	92,0808	2,6
2011	10164,5	449,7	5,3	4202,5	113,9443	2,7
2012*	8169,2	315,5	3,9	4154,7	126,6	3,0

За прогнозом кількість найманих працівників у 2012 році складе 8169,2 тис. чол з яких в будівництві 315,5 тис. чол, що становитиме 3,9 %. При цьому прогнозний обсяг реалізованої продукції у промисловості в 2012 році складе 4154,7 млрд. з яких 126,6 млрд. грн припадає на будівельну галузь, що становитиме близько 3,0 %.

Зниження обсягів реалізованої продукції і загального числа найманих працівників у будівництві співпало з загальною тенденцією в економіці, коли на тлі економічної кризи

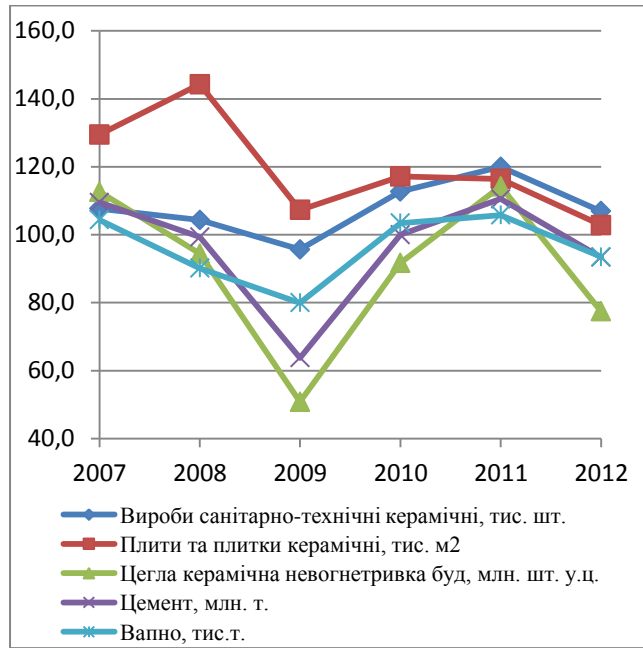
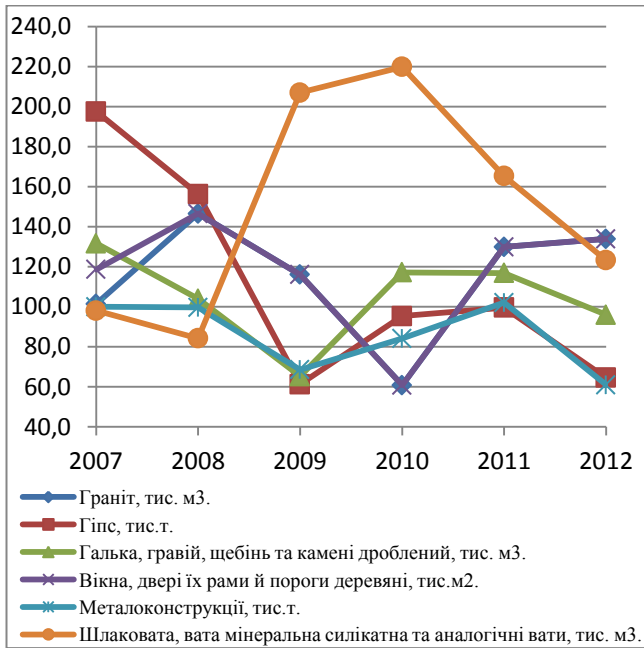
спостерігалася падіння всіх виробничих показників, але не лише в Україні, але і в більшості країн СНД. Разом зі зниження обсягів випуску реалізованої продукції з 132,7 млрд. грн у 2008 році, коли даний показник був максимальним, до 87,4 млрд грн в 2009 р. спостерігалася і скорочення найманих працівників у будівництві з 679,2 тис. чол в 2007 р. до 408,3 тис. чол. в 2011 р. З 2009 року спостерігається поступове збільшення обсягів реалізованої продукції до 113,9 млрд грн в 2011 р.

Рівень розвитку будівельного комплексу

впливає на формування пропорцій і темпів розвитку галузей народного господарства, розміщення продуктивних сил, і розвиток регіонів. Будівництво створює нові і реконструює діючі основні фонди (будівлі та споруди, призначені для всіх видів виробничої і невиробничої діяльності людей). Від розвитку цієї галузі залежить будівництво житла, створення нових міст і сіл, постійна реконструкція житлових фондів, будівництво промислових і сільськогосподарських підприємств, транспортних і соціальних об'єктів. Будівельний

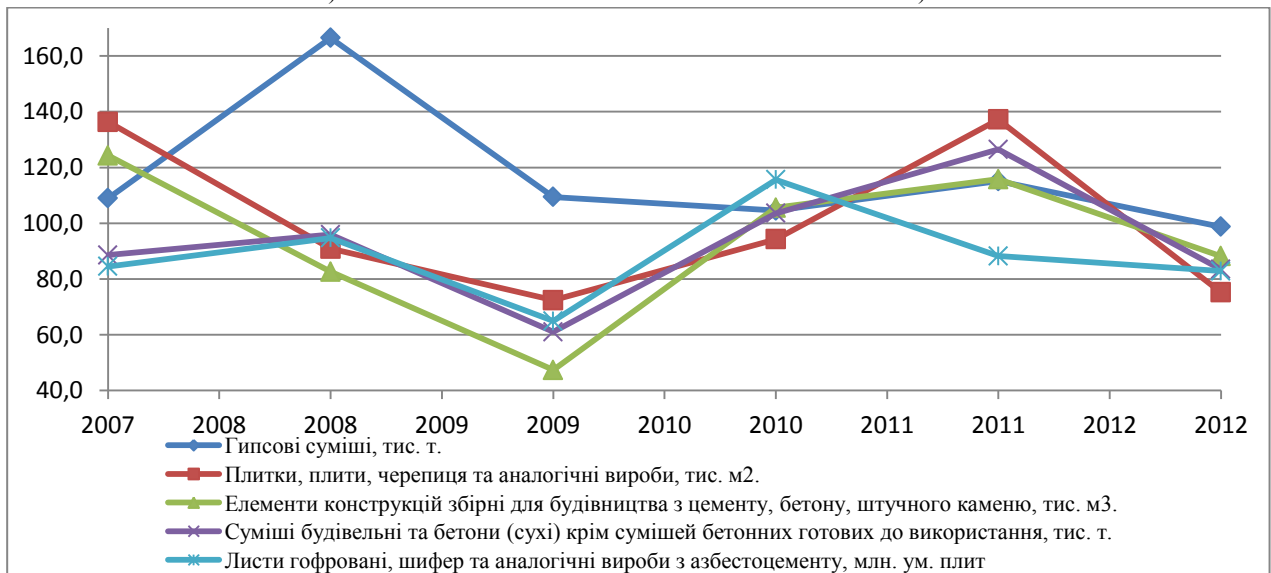
комплекс підтримує в належному стані обороноздатність країни, створює передумови для зростання виробництва в усіх галузях господарства.

Будівельний комплекс як один з найбільш капіталомістких і диференційованих виробничих систем справляє вагомий вплив на визначення темпів, масштабів і розміщення виробництва. Вплив кризи останніх років призвів до значного скорочення виробництва матеріалів для потреб будівельної галузі. Динаміка випуску окремих будівельних матеріалів представлена на рисунку 2.

а)

б)

в)

Рис. 2. Динаміка випуску окремих видів будівельних матеріалів*

* - 2012 г за попередніми даними

Аналіз даних рис. 2 свідчить про наявність кризових явищ в період 2008-2010 рр., які значно вплинули не тільки на обсяги випуску окремих будівельних матеріалів, а й на обсяги реалізації

будівельної продукції, про що так само свідчать дані рис. 1. Динаміка показників випуску окремих видів будівельної продукції свідчить, що в 2009 році приріст їх випуску, крім мінвати і шлаковати,

був меншим, ніж у попередні періоди. Але так само, варто звернути увагу на те, що випуск таких матеріалів як вікна, двері, дерев'яні пороги, плити та плитки керамічні, а також гіпсові суміші все ж мав позитивну динаміку. Такий факт, на думку експертів, в основному пов'язаний з тим, що на житлових і промислових будівлях, зведених до початку кризи, виконували оздоблювальні роботи з метою остаточної здачі в експлуатацію тмких об'єктів, а також активного розвитку програм енергозберігаючого та енергоефективного житла.

Тенденція 2010 свідчить про збільшення випуску майже всіх будівельних матеріалів, що було наслідком певного поживлення будівельного ринку. На тлі якого 2011 можна охарактеризувати як період стабілізації, коли значна частина показників приросту будівельних матеріалів коливаються в межах 0 %. Таке поживлення і стабілізація ринку будівельних матеріалів спостерігалось на тлі аналогічного поживлення будівельного ринку в цілому. Так, за підсумками 2010 року обсяг реалізованої будівельної продукції збільшився на 5,4 %, з 87395,8 млн. грн. до 92080,8 млн. грн., а в 2011 році приріст склав – 23,7 %, при цьому фактичне значення склало 113944,3 млн. грн.

Говорити про остаточні показники діяльності ринку будівельних матеріалів в 2012 році ще зарано, але варто погодитися з тим фактом, що їх випуск та споживання знизилася порівняно з 2011 роком, що може свідчити про нові кризові явища як у будівельному комплексі України, так і економіки в цілому.

Говорячи про будівельні матеріали, варто окрему увагу звернути на цементну промисловість. Графіки за даними інформаційно-аналітичного агентства «Союз-інформ». Цемент використовують як основного в'язучого матеріалу у виробництві бетону, залізобетону та шлакоблоків. Значна частина цементу витрачається на виробництво покрівельного шиферу. За повідомленням Держстату України, за результатами 2012 виробництво цементу знизилася на 6,8 % в порівнянні з 2011 роком - до 9,8 млн. т, тоді як за результатами 2011 року спостерігався приріст на 11,2 % до 2010 року. Також, Держстат уточнив, що у порівнянні з листопадом 2012 року в грудні того ж року виробництво цементу впало на 52,2 %, що є характерною тенденцією для кожного року. Раніше стало відомо, що в 2011 році в Україні спостерігався приріст виробництва цементу на 11,2% у порівнянні з 2010 роком, що в результаті склало 10,5 млн. т, тоді як останній раз позитивна динаміка виробництва цементу спостерігалася ще в 2007 році в порівняно з 2006, тоді цей показник склав 9,1 %.

Окрім скорочення випуску будівельних матеріалів, яке спостерігалось на внутрішньому ринку в 2009 році, значно скоротилися обсяги експорту та імпорту, про що свідчать дані рисунка 2.

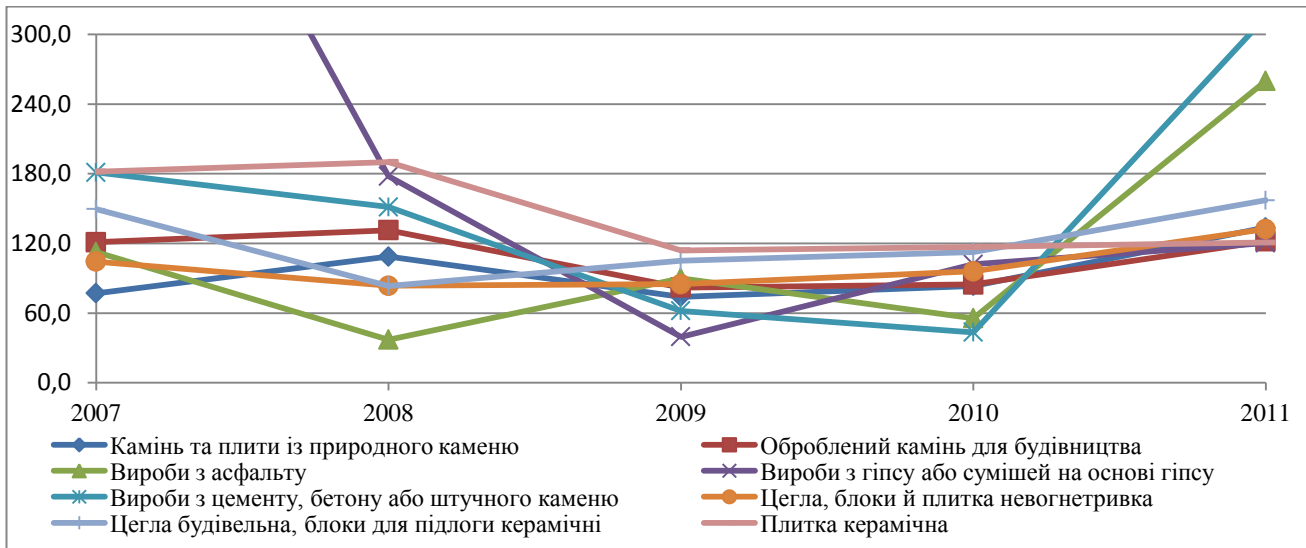
У 2009 році обсяг експорту всіх будівельних матеріалів значно скоротився, що в першу чергу пов'язано зі зменшенням попиту на будівельні матеріали в країнах СНД та Російської Федерації, які є основними споживачами експортованих будівельних матеріалів. Причинами скорочення імпорту, крім зменшення обсягів будівництва, служили девальваційні явища щодо національної валюти, які в свою чергу призвели до різкого подорожчання іноземних будівельних матеріалів. До основних постачальникам будівельних матеріалів в Україні відносяться Польща, Туреччина, Іспанія, Італія, а також Китай.

Динаміка обсягів експорту та імпорту цементу свідчила про відсутність значних коливань як у бік зменшення, так і у бік збільшення, лише в I кварталі 2011 року спостерігалось незначне поживлення обсягів імпорту.

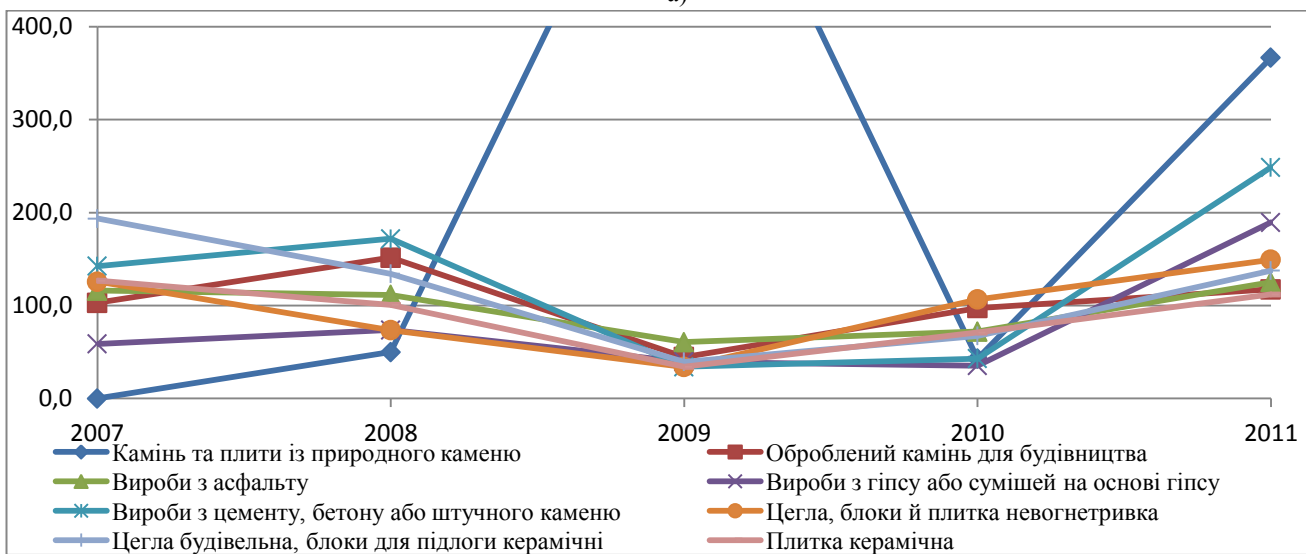
Подальший стан розвитку будівельної галузі та будівельних матеріалів, зокрема, залежить від кроків держави на шляху поживлення будівельного ринку, зокрема покращення інвестиційного клімату та збільшення платоспроможності населення, а як наслідок і збільшення обсягів іпотечного кредитування.

Будівельна галузь, яка певною мірою є інтегруючою, для економіки в цілому багато в чому залежить як від внутрішньої складової політики держави так і від зовнішньої, оскільки активне міжнародне співробітництво допомагає вийти на нові ринки і отримати прибуткові контракти, але і при цьому створюються умови для обміну новими технологіями будівництва і матеріалами. Збільшення інвестиційної привабливості будівельного комплексу України для іноземних партнерів може служити базою для розвитку на території України випуску тих будівельних матеріалів випуск яких ускладнений в країнах - партнерах, наприклад плити з природного каменю, цемент, деревина і т.п.

Період 2010-2011 року характеризувався повільним виходом будівельного комплексу з кризи, тоді як погіршення деяких показників в 2012 році може свідчити про початок нового етапу фінансової кризи та наступних негативних тенденцій на ринках будівельних матеріалів. Саме активна участь держави в недопущенні такої ситуації і міжнародне співробітництво можуть запобігти цим негативним тенденціям, які починають проявляти себе. Крім активного співробітництва в галузі торгівлі будівельними матеріалами необхідно заохочувати розвиток спільного випуску різного роду будівельних матеріалів та розвиток передових технологій будівництва, що дозволить розвивати не тільки ринки СНД, але і зайняти гідне місце на ринку будівельних матеріалів Європи.

а)

б)

Рис. 2. Динаміка а – експорту; б – імпорту окремих видів будівельних матеріалів.

Пріоритетними заходами для ефективного розвитку будівельного комплексу є:

- удосконалення стандартизації та нормування будівельної продукції;
- відновлення кредитування об'єктів господарювання для фінансування будівельних проєктів;
- впровадження енергозберігаючих технологій і матеріалів у будівництво;
- впровадження безвідходного і маловідходного виробництва;
- удосконалення менеджменту будівельних організацій

Міжнародне співробітництво здійснюється у формах:

- ✓ обміну інформацією;
- ✓ консультацій;
- ✓ погоджувальних процедур;
- ✓ колективних переговорів з укладання колективних договорів і угод.

Обмін інформацією здійснюється з метою

визначення позицій, досягнення домовленостей, пошуку компромісу і прийняття спільних рішень з питань економічної та соціальної політики. Порядок обміну інформацією визначається сторонами. Не одна зі сторін не може відмовити в наданні інформації, крім випадків, якщо така інформація відповідно до закону належить до інформації з обмеженим доступом.

Консультації проводяться за пропозицією однієї із сторін з метою визначення та зближення позицій сторін при прийнятті ними рішень, що відносяться до їх компетенції. Сторона- ініціатор направляє іншим сторонам письмову пропозицію з визначенням предмета консультацій та терміну їх проведення. Сторони, які отримали таку пропозицію, зобов'язані взяти участь у консультаціях, спільно погодити порядок і строки її проведення та визначити склад учасників.

Погоджувальні процедури відбуваються з метою врахування позицій сторін, пошуку

компромiсних узгоджених рiшень пiд час розроблення проектiв нормативно-правових актiв. Не досягнення компромiсу мiж сторонами за результатами узгоджувальних процедур не може бути пiдставою для перешкод роботi сторiн.

Колективнi переговори проводяться з метою укладення колективних договорiв i угод.

ВИКОРИСТАН ЛІТЕРАТУРА:

1. Гринченко А.В. Стан та перспективи розвитку будівельного комплексу України / А.В. Гринченко // Вестник Таврийского государственного агротехнического университета. 2012. – № 1. – С. 126-132
2. Федоренко В. Г. Концепція стратегії розвитку будівельного комплексу України на період до 2015 року// Економіка та держава: Міжнародний науково-практичний журнал. – 2007. - №1. – С. 3.
3. Информационно-аналитическое агентство рынка стройматериалов [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.building.ua>
4. Информационно-аналитическое агентство рынка стройматериалов [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.pau.com.ua>.
5. Интернет-ресурс Государственной службы статистики [Электронный ресурс] / Режим доступа: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
6. Интернет-ресурс [Электронный ресурс] / Режим доступа: <http://konsultaciya.com.ua>
7. Интернет-ресурс журнала «Дебет-Кредит» [Электронный ресурс] / Режим доступа: <http://tovar.dt-kt.net/>
8. http://www.izbir.ru/aktualn_proriteti_mjnarod_po_ekonomchno-shpory_medu_kolonki/192/

АННОТАЦІЯ

Рассмотрена взаимосвязь между объемом реализованной продукции строительной отрасли и количеством занятых. Исследована динамика выпуска отдельных строительных материалов, их экспорт и импорт из Украины. Определены приоритетные направления развития строительной отрасли.

Ключевые слова: строительная отрасль, строительные материалы, направление, реализованная продукция, экспорт, импорт.

ANNOTATION

We consider the relationship between the volume of sales of the construction industry and number of employees. Dynamics of production of certain building materials, their exports and imports from Ukraine. The priority directions of development of the construction industry.

Keywords: construction industry, building materials, eg, sales, export and import.

УДК 658.7 (043.3)

Вахович І. В., к.е.н., доц. ДП «НДІБВ»

ЛОГІСТИЧНЕ УПРАВЛІННЯ БУДІВЕЛЬНИМ ПІДПРИЄМСТВОМ – ЗАПОРУКА ЙОГО КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ

В статті розглянуто проблему логістичного управління будівельним підприємством. Визначено ціль і обґрунтовано суть логістичного процесу. Особливу увагу приділено підсистемам організації логістичного управління на будівельному підприємстві. Акцентується увага на принциповій відмінності логістичного підходу до управління матеріальними потоками від традиційного. Окрема увага приділена логістичним системам та методам, які використовуються у світовій практиці. Проаналізовано найбільш розповсюджені логістичні системи, що використовуються у світі і Україні зокрема.

Ключові слова: логістика, логістичне управління, логістична система, будівельне підприємство, конкурентоспроможність, матеріальні потоки, фінансові потоки.

Світовий та національний досвіди господарювання свідчать, що популярною практикою підвищення конкурентоспроможності підприємств є логістична концепція управління. Особливої актуальності вона набуває в період кризи, коли підприємства повинні організувати свою діяльність так, щоб мінімізувати витрати, пов'язані з рухом та зберіганням товарно-матеріальних цінностей від первинного джерела до кінцевого споживача. Тому головною метою логістичної концепції управління є збалансування рівня сервісу і величини логістичних витрат для підвищення конкурентоспроможності підприємств.

Використовуючи логістичну концепцію управління, шляхом організації закупівель і розподілу, вітчизняні підприємства можуть досягти зниження рівня витрат і поліпшення якості постачань; підвищити можливості адаптації підприємств до запитів ринку; гарантувати певний сервіс споживачам і, тим самим, отримати додаткові конкурентні переваги на ринку.

Засади логістичної концепції управління висвітлені у працях Бондарчук В., Васюк І., Гудзь П., Молдован Л., Кабанець І., Кальченко А., Курдицького С., Луїс Р., Рудюк Л., Тяпухін А., Фролової Л. Разом з тим, проблеми застосування логістичної концепції управління підприємством з вико рис-